

UNEC

Azərbaycan Dövlət İqtisad Universiteti (UNEC)

“PERSPEKTIVA” fənni üzrə

İŞÇİ TƏDRİS PROQRAMI

(Syllabus)

Tələb olunan dərslik və dərs vəsaitləri

"Perspektiv" fənni tələbələrə fiqurun düzgün qurulmasını, habelə proyeksiyada və perspektivdə müxtəlif xüsusiyyət obyektlərini, formalarını, növlərini və məkandakı yerlərini əks etdirən müxtəlif dizayn obyektlərini öyrədir. Bu intizam rəsm, şəkillər, təxəyyül bacarıqlarını inkişaf etdirir və dizaynın bütün sahələrində peşəkar kadrlar hazırlayır.

Fənnin təsviri

"Perspektiv" fənni mənimsəməyin məqsədi:

- tələbələrin peşəkar məkan təmsilçiliyinin və təxəyyülünün inkişafı;
- konstruktiv həndəsi düşüncə;
- məkan formalarının və onların təsvirlərinin təhlili və sintez edilməsi bacarığı əlaqələr;
- rəsm bacarıqlarının tətbiqi haqqında nəzəri və praktiki biliklər əldə etmək ekoloji dizayn obyektlərinin dizaynı.

Fənni mənimsəməyin məqsədləri:

- ortogonal əsasında planların alınması və oxunmasının yollarını araşdırmaq və mərkəzi proyeksiya;
- məkanla bağlı problemləri həll etmək üçün bacarıq və bacarıqların əldə edilməsi formalar və əlaqələr;
- rəsmlərin icrası və dizaynı bacarıqlarının əldə edilməsi.

Fənnin tədrisi metodikası

Bu mövzunun tədrisində mühazirələr, qrup layihələri, kiçik qrup işləri və fəzalarda fiqurların və dizayn obyektlərinin qurulması ilə bağlı tapşırıqlar kimi geniş bir tədris və öyrənmə metodlarından istifadə olunur.

Bundan əlavə, xarici və yerli ədəbiyyatın, eləcə də beynəlxalq və yerli standartların, tədris və öyrənmədə yeni metodların istifadəsinə xüsusi diqqət yetiriləcəkdir. Tələbələr bu bilikləri tətbiq etmək bacarıqlarını inkişaf etdirmək üçün uyğun metodologiyalardan istifadə edərək tapşırıqlarını yerinə yetirə biləcəklər.

Hər yeni mövzunu öyrətməyə başlamazdan əvvəl tələbələr göstərilən mətnlərlə, onlara verilən nümunə proyeksiya və perspektivlərlə tanış olmalıdırlar.

Kursun nəticələri:

Kursu bitirdikdən və bütün mövzuları mənimsədikdən sonra tələbələr:

bilməlidir:

- həndəsi fiqurlar və cisimlər qurmağın əsasları;
- kölgə salma nəzəriyyəsinin əsaslarını;
- təyyarədə məkan quruluşunun əsas üsulları;
- xətti perspektiv qanunları.

bacarmalıdır:

- perspektivlər haqqında nəzəri bilikləri bədii dizayn praktikasında tətbiq etmək

Prerekvizitlər

Yoxdur.

Mühazirə mövzuları

1. Perspektiv elmi haqqında məlumat
2. Perspektivin qurulmasında lazım olan şərtlər, memarlıq metodu, üfüq xəttinin rolu
3. Sadə həcmnin perspektiv təsvirdə qurulması
4. İki və ya üç həcmli sadə formalı cismin perspektiv təsvirinin qurulması
5. Mürəkkəb həcmnin perspektiv təsvirdə qurulması və təsvirdə miqyas dərinlik, hündürlük, en miqyasları.
6. Frontal perspektiva
7. Frontal perspektivdə mebel və avadanlıqları yerləşdirilməsi.
8. Perspektiv təsvirdə sütunlu interyer və insan fiqurunun miqyasa görə perspektivdə yerləşdirilməsi

Seminar mövzuları:

1. Perspektivin qurulmasında lazım olan şərtlər. Memarlıq metodu, üfüq xəttinin rolu
2. Sadə həcmnin perspektiv təsvirdə qurulması
3. Kubun üç həcmli perspektivdə qurulması
4. Mürəkkəb həcmnin perspektiv təsvirdə qurulması
5. İnsan fiqurunun miqyasa görə perspektivdə yerləşdirilməsi
6. Perspektiv təsvirdə interyeri miqyasa görə perspektivdə yerləşdirilməsi
7. Frontal perspektivdə mebel və avadanlıqların yerləşdirilməsi.
8. Perspektiv təsvirdə sütunlu interyer miqyasa görə perspektivdə yerləşdirilməsi
9. Frontal perspektiva
10. Perspektiv təsvirdə eksteryerin qurulması.
11. Mürəkkəb həcmli eksteryerin perspektiv təsvirdə qurulması

12. Yarımçevrə tağların perspektiv təsvirdə qurulması
13. Perspektiv təsvirdə işıq və kölgə
14. Abidələrin perspektiv təsvirdə qurulması.
15. Perspektiv təsvirdə insan fiqurlarının qurulması

Fənnin mühazirə mətnləri

Fənnin bütün mövzuları üzrə mühazirə mətnləri və sualları elektron formada hazırlanıb və UNEC-in müəllim kabinetində yerləşdirilib. Fənn üzrə suallar bu mətnlərdən tərtib edilib.

Tələb olunan dərslik və dərs vəsaitləri

1. X.Teodoru. Perspektiva. Buxarest,1964.
2. H.L.Ruskeviç. Perspektiva na naklonnoy kartine. 1967.
3. L.A. Voroneç. İskusstvennoe osveşenie v interyere str-vo i arxitektura. 1957.
4. V.E.Peterson. Perspektiva. 1970.
5. Q.Səlimxanov. Perspektiva. Bakı. 1970.
6. Fransis D.K. Çin. Memarlıq qrafikası. 2002.
7. N.SJdanova. Perspektiva. Moskva. 2003.
8. S.H.Veysov, L.S.Veysova. Tərsimi həndəsə və perspektiva. Bakı, 2004.
9. N.S.Hacıyev. Rəsm və onun tədrisinin metodoloji əsasları. Bakı, 2010.
10. V.R.Məmmədov. Memarlıq rəsmxətti. Bakı. 2010.
11. A.Qazıyev. Rəsm. Bakı, 2011.

Mövzuların məzmunu və tədris-tematik bölgüsü

Həftə	Mövzuların adı	Mövzunun əsas məzmunu	Dərs tarixi
1	Perspektiv elmi haqqında məlumat	Perspektiv anlayışı və yaranması. Tərs perspektiv. Xətti perspektiv. Perspektiv baxışlar	
2	Perspektivin qurulmasında lazım olan şərtlər	İntibah dövrünə baxış. Xətti perspektiv qabiliyyətləri. Bir perspektivin təsvir mərhələləri.	

		Perspektivli bir görüntü yaratmaq üçün şərtlər	
3	Sadə həcm perspektiv təsvirdə qurulması	Real görüntülər qurmağın əsasları. Təbiətdən bir kub çəkmək. Silindr. prizma	
4	Mürəkkəb həcm perspektiv təsvirdə qurulması	Məkan hadisələrinin öyrənilməsi. "Tikinti" və "həcm" anlayışları. Memarlıq formaları. İki ölçülü cisimlərin təyyarə perspektivi	
5	İnsan fiqurunun miqyasagörə perspektivdə yerləşdirilməsi	Rəsm anlayışı. Perspektivli bina qanunları. Perspektivli bir görüntü yaratmaq. Hündürlük, en və dərinlik üçün tərəzi.	
6	Frontal perspektiva	Frontal perspektivanın vacibliyi. Otaqların düzgün səkində perspektivdə qurulması. Frontal perspektivdə natürmortların qurulması.	
7	Frontal perspektivdə mebel və avadanlıqları yerləşdirilməsi	Perspektivli bir otaq qurmaq. Sadə əşyaları perspektivə qoymaq. Rəqəmlərin sadə qurulmasına əsaslanaraq perspektivdə mebel qurmaq. Daxili konsepsiya. Ölçü.	
8	Perspektiv təsvirdə sütunlu interyer və insan fiqurunun miqyasa görə perspektivdə yerləşdirilməsi	Daxili tikinti. Sütun tikintisi. Bir otaq tikmək və insan fiqurunu yerləşdirmək.	
	Yekun imtahan		

Fənn üzrə kurs isı

Fənn üzrə kurs işi nəzərdə tutulmayıb.

Cari qiymətləndirilmə

Dizayn ixtisasında qabiliyyət tələb edən fənlər üzrə cari qiymətləndirmədə - 50 balın 20 balı tələbələrin aktivlik balı (seminar məşğələləri zamanı tapşırıqların icrası əsasında müəyyən edilir) hesabına formalaşdırılır. Qalan 30 bal isə semestr ərzində (hər ay ərzində 2 iş olmaqla) üzrə Əlavədə qeyd olunan qaydada yerinə yetirilən və hər biri 5 balla qiymətləndirilən 6 fərdi işin qiymətləndirilməsi əsasında təmin edilir. Bu halda əlavə bal almaq istəyən tələbələr tərəfindən 7-

ci fərdi işin təqdim edilməsinə icazə verilmir.

Qabiliyyət tələb edən fənlər (dizayn ixtisasında) üzrə fərdi iş tapşırıqlarının yerinə yetirilməsi

Tələbələrə sillabus üzrə mövzulara uyğun olaraq 6 fərdi iş tapşırığı verilir. Verilən tapşırıqların işləmə qaydaları aşağıdakı kimi müəyyən edilir:

12. Kompanovka - əşyaların və yaxud kompozisiyanın vərəqdə düzgün yerləşdirilməkləçəkilməsi.
13. Proporsiyaların düzgün təyin edilməsi.
14. Köməkçi xətlərdən istifadə edərək formanın qurulması.
15. Perspektiva qanunlarına uyğun tapşırığın konstruktiv həlli.
16. Kompozisiya qanunlarına riayət edərək tapşırığın tam olaraq konstruktiv həlli.
17. Rəng palitrasının müəyyənləşdirilməsi.
18. Predmetlərin formasının, həcmnin və yaxud hər hansı bir kompozisiyanın rəngləişlənməsi:

18.1. Natürmortun rəng həlli:

- 18.1.1. Əsas rəng tonlarının verilməsi;
- 18.1.2. Şəxsi və düşən kölgələrin verilməsi;
- 18.1.3. Predmetlərin formasının işıq-kölgə və rənglə modelləşdirilməsi;
- 18.1.4. Predmetlərin rənglə fakturasının verilməsi;
- 18.1.5. Fəzanın rənglə işlənməsi;
- 18.1.6. Natürmortun ümumiləşdirilməsi;

18.2. Kompozisiyanın (ornamental, tematik, qrafik, dekorativ və s.) rəng həlli:

- 18.2.1. Əsas rəng tonlarının verilməsi;
- 18.2.2. Ornamental kompozisiyaların tapşırıqdan asılı olaraq simmetriyaqanunlarına riayət edərək xromatik və yaxud axromatik çalarlarla işlənməsi;
- 18.2.3. Dekorativ tapşırıqların xromatik çalarlarla işlənməsi və kontur xətlərin vurğulayaraq verilməsi;
- 18.2.4. Qrafik işlərin xromatik və yaxud axromatik çalarlarla qrafik üslubda işlənməsi və kontur xətlərin vurğulayaraq verilməsi;
- 18.2.5. Tematik tapşırıqların qrizayl (monoxrom) və yaxud xromatik çalarlarla işlənməsi;
- 18.2.6. Tapşırığın ümumiləşdirilməsi.

Tapşırıqların yerinə yetirilməsində istifadə olunan material və texnikalar:

1. A3, A2 formatında kağız və yaxud kətan.
 2. Sadə qələm, rəngli qələm, rəngli gel qələm, flomaster, rəngli marker, pastel, kömür, sangina, sulu (akvarel, akril, quaş və s.) boya, yağlı boya.
- Qarışıq texnikadan istifadə etməyə icazə verilir.

8. Heykəltəraşlıq fənni üzrə verilən tapşırıqların yerinə yetirilməsində dekorativ və dəzgah heykəltəraşlığına aid heykəllərin (həcmli və ya dairəvi, qorelyef, barelyef) müxtəlif texnika və materiallardan (gil, gips, plastilin, duzlu xəmir və s.) hazırlanması.

Fənn üzrə kurs işi

Fənn üzrə kurs işi nəzərdə tutulmayıb.

Dərsə davamıyyət

Bakalavriat səviyyələri üzrə təhsilalanlara 75%-lik davamiyyət limiti tətbiq edilir. Fənn üzrə bu həddi aşanlar həmin fənn üzrə aralıq qiymətləndirməyə (sessiya imtahanına) buraxılmır. Davamiyyət limitini aşmayan əyani təhsilalanlar üçün həmin fənn üzrə davamiyyətə görə bal verilmir.

Aralıq qiymətləndirilmə

Fənnin tədrisinin sonunda bir dəfə yekun imtahan təşkil olunur. Tələbənin imtahandakı cavabı 0-50 bal aralığında (maksimum 50 bal) qiymətləndirilə bilər. Fənnin tədrisi prosesində tələbənin əldə etdiyi bilik və bacarıqları Aralıq qiymətləndirmə üzrə 50 bal qabiliyyət imtahanı kimi 180 dəqiqə ərzində keçirilən sessiya imtahanının zamanı çəkilən 1 rəsmi qiymətləndirilməsi hesabına təmin edilir. İmtahan nəticələri sistemə aidiyyəti kafedra tərəfindən daxil edilir. Tələbə iştirak etmədikdə “0” (sıfır) bal qeyd olunur. Yekun imtahanda tələbə minimum 17 bal toplamazsa, onda imtahana qədər yığılan ballar toplanmır, tələbə bu fəndən krediti qazanmır və onun fənn üzrə akademik borcu qalır. İmtahanın nəticələrinin qiymətləndirilməsi ilə bağlı tələbənin hər-hansı şikayəti olarsa, tələbə Universitetdə müəyyən olunmuş ümumi qaydalar əsasında Apellyasiya komissiyasına müraciət edə bilər.

Fənn üzrə yekun qiymətləndirmə

Fənn üzrə tələbələrin yekun biliyi 100 ballıq sistem üzrə qiymətləndirilir. Balların maksimum miqdarı -100 baldır.

Yekun imtahandan sonra tələbənin fənn üzrə topladığı bütün ballar toplanır və yekun qiymət (bal) hesablanır.

İstiqamət	Ballar	Faiz
Aralıq qiymətləndirmə (final)	50	50 %
Seminar (məşğələ) dərslərin nəticələrinə görə aktivlik	20	20 %
Tələbələrin fərdi işin qiymətləndirilməsinə görə	30	30%
Cəmi:	100	100 %

Fənn üzrə semestr ərzində (imtahana qədər və imtahanda) tələbənin topladığı balın yekun miqdarına görə onun yekun biliyi aşağıdakı kimi qiymətləndirilir:

51 baldan aşağı olduqda	- “qeyri-kafi”	– F
51-60 bal	- “qənaətbəxş”	– E
61-70 bal	- “kafi”	– D
71-80 bal	- “yaxşı”	– C
81-90 bal	- “çox yaxşı”	– B
91-100 bal	- “əla”	– A

Tələbənin topladığı yekun bal 51 baldan aşağı olduqda (yəni onun biliyi “qeyri-kafi” qiymətləndirildikdə) tələbə bu fəndən krediti qazanmır və onun fənn üzrə akademik borcu qalır.